

kakor da bi si tudi narod razkrojeval glasove v dve polovici, ter bi si nastavši med njima zev (hiatus) izpolnjeval z rečenima soglasnicama **j** in **v**, kakor da bi govoril ne-j-èsem, bo-v-òdem, rě-j-epa, samo da nena-glašeno glasnico kakor polglasnico izgovarja, namreč: n̂-j-èsem, b̂-v-òdem, r̂-j-ɛpa (nèsem, bòdem, rěpa).

Opomba 2. Ako ti je, dragi bravec, v začetku težko razločevati v govorici ostre in mehke glasove, naj te to ne straši; samo tanko poslušaj in primerjaj glasove med seboj, in porok sem ti po lastni skušnji, da sčasoma vsak glas brez težave razpoznaš, ker je ta razloček trdo ukoreninjen v slovenskem ušesu.

(Dalje prihodnjič.)

Naznanilo zavoljo „Cvetja.“

Za drugo šestko „Cvetja iz domačih in tujih logov“ (vezek 10.—15.) se je oglasilo že nekaj čez 500 naročnikov, torej več kot je bilo iztisov napa-ravljenih. Da se pa more vsem naročnikom ustreči, dalo se bo 10. vezka še toliko iztisov napraviti, kolikor se do konca tega mesca prejemnikov oglaší, bodo si pri „Glasnikovem vredništvu“ v Celovcu ali pri častitih gospodih, ki blagovoljno naročnike nabirajo ali pa pri naznanjenih knjigarjih po slovenskih in drugih mestih. Cena vsacemu vezku (brez poštnine) je 25 nov. krajc., po bukvarnicah 32 kr.; kdor pa hoče vseh 6 vezkov, poštnine prostih, naravnost po pošti prejemati, naj pošlje 1 gold. 80 kr. — Pri tej priložnosti naznanjamo, da se more še okoli 30 iztisov letošnjega „Glasnika“ šte. 1 in 2 s prilogo dobiti. Poznejim naročnikom se ne bo moglo z vsemi letošnjimi listi postreči.

V Celovcu 14. sveč. Vredništvo „Sl. Glas.“

Slovenija oživljena.

Zložil Janez Bilec. *)

**Vodnik,
Coiz,
Linhart.**

I. Nastop.

Soba v Coizovem gradu; Coiz na okno pogleda ter govori:

Coiz.

K zapadu solnce se pomika,
Zlatí snežnikom našim glave.
Planine čeda že zapušča,
Škrjanec večerno pesem poje
Iskaje v rosi travni gnezda.
Naložen voz domu se maje,
Za njim pa stopa koscev truma.
Večer je že — in še s planine
Prijatlov ni. Mudita dolgo
Po strmih gorah in pečinah
Se vrla sina domovine.
Podoben čbeli je moj Vodnik,
Podoben mravlji je moj Linhart:
Vročine, mraza ne poznata,
Se truda, pota ne bojita,
Da le nasitita si želje

Duhá, ki učenosti išče.

Rastline vse, ki rastejo
Po naših hribih in dolinah,
In kamnja vse so jima znane.
Ljubezen, ki ti v srečju klije
Do miljene dežele kranjske,
Do ljubljenskih slovenskih bratov,
Na vrhe vabi te „Vršaca“,
Da ogleduješ zemljo drago,
Krasote duša se napaja.
Tam pevska Vila te navdaja,
Ti v roke gosli bo podala,
Na njih bo strune ti ubrala,
Da peval boš domovja rane,
Slavil prelepe kranjske kraje,
Budil sinove boš zaspane,
Oznanoval jim dōbe slaje.

Se usede. Ko zagleda Linharta in Vodnika, jima hiti naproti

II. Nastop.

Coiz.

O dobro došla Vodnik, Linhart!
Že dolgo tukaj vaji čakam,
V skrbeh sem bil, da vaj' nesreča
Na gorah strmih je zadela.
Pa zdaj pozabim vse, ko zopet
Prijatla vidim v svojem gradu.

Vodnik.

Kako povrnem, skrb, ljubezen,
Kako poplačam Vam dobrote,
Ki mi skazujete jih vedno?

Coiz.

Le majhne so in te mi vrneš,
Če vedno kot doslej mi zvesto

Prijateljstvo ohraniš v srečju.
Vi Vodnik pravi sin ste Krajne,
Ki gorko svojo mater ljubi;
In Tone Linhart enih misli
Je, kakor vi, ker vaju veže
Ljubezen do dežele kranjske. —
Jez pa dolžan sem tej deželi
Vse, torej kar ukazujem sinu,
Naj bo tud' materi podano.
Kaj ste prinesli Linhart s hribov?

Linhart.

Marsiktero s čela kapljo znoja
Obrisala sva dans na gorah.
Pa trud obilo je poplačan,
Ker zlo, gospod, bom obogatil,
Bogato zbirko našo.
(Kamnje po mizi razloži; Coiz ga
ogleduje.) Menda
Še taci kamnov vendar nima.

Coiz.

O hvala! Lepa hvala! Bistri
Kristal je to; to amonita
So koščiki; to je navadni
Apnénik beli; to karniol je;
To pa ahat, to apatita
Je mali košček. Okamnjeno
Kje ribo ste dobili čudno?

Vodnik.

Kamnito glejte kost živali,
Ki pred potopom je živela,
Pa bolj ko kamnje, bolj ko ruda,
Nabrana po planinah strmih
Blagó me veseli sobrano
Med ljubim narodom slovenskim.
O mili narod, kaj zakladov
Med sini tvojimi je skritih,
Ki čakajo, da roka pridna
Jih reši, ter na dan pripelje.
Zapisal sem besed in rekov
Veliko po vaseh bohinjkih:
Koristile mi bodo skoraj.

Linhart.

Po hišah hodil je in prašal,
Kak mnogovrstno imenuje
Orodje kmet, kak ti ali uni
Se roži po domače pravi.
Iskal je skrbno pesem starih,
Ki dedov naših vrle dela
Nam oznanujejo. Nabiral
Povesti stare je, ki vero
In šege kažejo očakov.
Se smejale so stare žene,
Ko jih pazljivo je poslušal
Gospod, častitljivi duhovnik.

Coiz.

Vi Vodnik mož ste, ki ga treba
Je v zdanjih časih domovini.
Vi zvezda ste, ki dōbo lepšo
Deželi kranjski oznanuje.
Deželo to nihče ne ceni,
Ki zibel vaših je očakov.
Vaš jezik nihče ne spoštuje,
In ptuje učiti se ga noče —
Rojaki vaši, vaši bratje
Al cenijo ta dragi biser,
Ki jim ga Stvarnik je podelil?
O Bog! kam rod je ta zabredel,
Sramujejo jezika svoj'ga
Se Kranjci in teptajo z nogo,
Kar vsim najdražje biti mora.
Kar mati Kranjcem je pustila,
Zavrgli so in le po ptujem
Stegu je roké! Al slovstvo
Slovensko se razvija, raste? —
Ko vsim narodom že cvetlice
V najlepšem cvetu so, je njiva
Slovenska mila neorana,
Je neorana, ne obsjana;
Le trnje raste in koprive
Po travnikih nam zelenijo.
Jih solnce svitlo ne obseva:
Meglé zakrivajo ga temne.
Le ene rožce ni na vrtu,
Da bi srce razveselvala.

In pesnika noben'ga lira
Triglava vrhov ne prepeva,
Savice vira ne pozdravlja,
Vodnik, Linhart! Al še dalje
Bi križem mi roké držali?

Vodnik.

Častil sem vedno Vas možaka,
Al zdaj, ko te besede slišim
Iz vaših ust, Vas občudujem.
Naj rudečica, sini Slave,
Oblije lice vam, ker ptujec
Deželo vašo bolj spoštuje
Kot vi; jo ljubi, jo ljubiti
Uči in ukazuje.

Coiz.

Vodnik!

Dolžnost je naša to.

Vodnik.

Previdnost Božja naložila
Mi skrb za dušni blagor Kranjcov,
Da vodim jih, da pot jim kažem
Tjé v večno, pravo domovino.
Na srečju mojem pa je vedno
Mem večne, sreča časa bratov.
Da se omika rod slovenski,
Da v bukvah najde hrane dušne;
Da med omikane narode
Stopiti sme, sem želel vedno.
Dežela tužna, kje možak je,
Ki dal ti bo dobrotno roko,
Pamagal ti, te s praha vzdignil?
Ta misel mi je up kalila.

Linhart.

Ta mož je najden že. Pokazal
Je sam srce, ki le domovju bije:
Ta mož je Coiz.

Coiz.

Sloven'c po rodu
Sicer nisem; al sercé slovensko
Mi v persih bije. Vedno ljubim
Bogati jezik, v katerem Dante,
Petrarka, Taso je prepeval,
In domovino krasno milo,
V kateri zmérom solnce sije
Na travnike zelene vedno,
Kjer oljka se z limono druží,
Objema trta pomorance.
Deželo krasno vedno ljubim,
Ki sedež je očetov svetih,
In zibel slavna mož preslavnih.
Pa Bog mi dal domovje drugo,
Ki ravno tak' ga čislam in spo-
štujem:

Deželica je to slovenska.

Slovenske matere sinova!

Vzemita v družbo me za brata,
Da z združeno močjo začnemo
Buditi domovino drago.

Vodnik.

Kak bi Vam željo to odrekla,
Ki srce jo je razodelo,
Za blagor domovine vneto!
Z veseljem vzameva Vas v družbo;
Sej vi ste mož, po katerem davno
Srce je moje hrepenelo.
Da Vas objamem dovolite,
Da Vas prijatela pozdravim.

(Ga objame.)

Linhart.

Uzhaja zora lepših časov.

Coiz.

Vesolja dan je dans napočil.

Linhart.

Srce veselja se raduje.

Vodnik.

Bog blagoslovi zvezo našo!

Coiz.

Obema Stvarnik je podelil
Modrosti dar in učenosti.
Darvala Vam je Vila liro
Moj Valentin; obilo meni
Gospod podal je premoženja:
Z veseljem vse, karkolj imamo,
Domovju v prid v korist podamo!

*) Dramatična scena v slav. „besedi“ 2. sveč. Vodniku na čast napravljena v Ljubljani.

Vodnik.

Da! To storiti smo pripravni.
In trdno upam, da narastla
Skor družba naša bo. V deželi
Mož nekaj je, ki še gojijo
Ljubezni do domovja iskro.
Sej Kumerdej je domorodec,
Kopitar sin Slovenje zvesti,
In Juri Japel tud z veseljem
Pridružil družbi se bo naši.
Sej vsaka stvar, v začetku mala,
Velika s časom le priraste:
Le seme družba bo zasjala
In seme bo pognalo klase.

Linhart.

Slovenskemu podlaga slovstvu
Bo delo naše. Na podlagi
Naj zidajo otroci, vnuki
Poslopje krasno, hišo Slave.
Slovanski bratje sramovali
Ne bodo se — Slovencov bratov.

Vodnik.

Stopimo v njih častito kolo:
Sprejeli bojo nas veselo,
Nam bratovsko podali roke,
In svoje brate nas spoznali,
Slovanske matere otroke.

Coiz.

Besede naše so resnica;
Al preden ločimo se bratje,

Še enkrat zvezo potrdimo;
Ki nas je tu za vek sklenila.
Častili so Slovani vedno
Drevó košato lipo. Naši
Očetje lipe so sadili,
Kjer Božje hiše so gradili:
Podoba naj bo lipa družbi.
Ko ona trdno bomo stali,
Do zdiha zadnjega sinovi
Slovenje najzvestejši bomo!
Z besedo, z djanjem jo gojiti,
In jezik z vseh moči čistiti,
Množiti slovstvo, skrb bo naša.

Vodnik.

Proté nevihte lipi stari,
Pa lipa krepka se ne gane.
Nad nami naj vijó viharji,
Nevihte jeza naj razsaja,
Vetrov se divjih ne bojimo,
Ko stara lipa mi stojimo.

(Si podajo desnice.)

Vsi trije.

Ko stara lipa mi stojimo
Vetrov se divjih ne bojimo.

Coiz.

Dokler Triglav kipí v višine,
Bobni po Krajni bistra Sava,
Dokler nam zelené doline:
Živi naj naša mati „Slava!“

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

13. seja 11. svečana tega leta, kateri predseduje dr. žl. Wurzbach. Na dnevnem redu je opravični red za deželni odbor. Ker je gospod žl. Strahl bolan, ga kot poročnika baron Apfaltern nadomestuje. Od kraja se potrdijo skoraj vsi §. brez ugovora; pri §. 11 nasvetuje gosp. Kromer, naj bi se vsako novo zidanje in vsako večje popraviljanje dež. poslopij po konkurenčni poti izpeljalo; baron Apfaltern nasprotuje temu, rekši, da po takem je delo sicer ceneje pa tudi slabše; dobro izdelovanje poslopij pa nam mora prva skrb biti; vrh tega je pa tudi odbor deželnemu zboru odgovoren za svoje početja, in zato podpira odborov predlog, — kateri se pri glasovanju tudi sprejme. — Pri §. 27 meni gosp. ces. namestnik baron Schloissnigg, z ozirom na §. 41. deželnega reda, da naj bi se v §. 27. reklo, da „deželni odbor dopisuje drugim deželnim odborom le po poti c. kr. deželne vlade“; dr. Zupan se temu zoperstavlja, opiraje se na navadno ravnanje dež. odbora že skozi dve pretekle leti, in po tem se odborov predlog brez spremembe sprejme. Zadnjič se glasuje še o celem opravičnem redu za deželni odbor, in seja sklene.

14. seja 13. svečana t. l. Pretresa se danes službeni pravilnik za deželne uradnike in služabnike. Predseduje baron Codelli; gosp. Ambrož je poročnik. — Precej pri §. 3 se uname pravda med dr. Toman-om in Kromerjem. Dr. Toman nasvetuje, naj se namesti: „Kdor prosi za kako konceptno službo pri deželnem odboru, mora skazati, da je dovršil vse državne preskušnje in da je obeh deželnih jezikov v besedi in pismu popolnoma zmožen“, jasnejše reče: „slovenski in nemški.“ Na to se gosp. Kromer nekako srdito dvigne in trdi, da pritiklina „oba jezika“ je sicer nepotrebna; če se pa vendar sprejme, naj se glasi „kranjski in nemški“, ker s slovenskim jezikom nimamo nič opraviti. (Nemir med poslanci in poslušavci.) Dr. Toman besedovanje Kromerjevo resnobno zavrne ter reče, da ne zapopade, zakaj da g. Kromer zopet prepira išče. Kakor Nemci ne govoré o štajarskem, heskem, pruskem jeziku itd., ampak o nemškem jeziku, tako tudi mi ne moremo govoriti o kranjskem jeziku, ampak o slovenskem; slovenski jezik se go-

vorí na [Kranjskem, Štajarskem, Koroškem itd. Zna biti, da g. Kromer kranjski jezik zato zmiraj zagovarja, ker se slovenskega učil ni in ga tudi ne zná. Zato ostajam pri svojem predlogu zastran slovenskega in nemškega jezika. Gosp. Kromer pa še ne dá mirú in dalje ugovarja, da kranjsko ljudstvo slovenski ne razume. Dr. Toman ga zopet zavrne in mu kaže, da se povsod, tudi v ministerskih razglasih in ukazih le o slovenskem, nikjer pa o kranjskem jeziku ne govori, in če vse drugo ne, saj ministerska beseda bode c. kr. sodniškega svetovavca prepričala. To podpira tudi poročnik gospod Ambrož in tako se Tomanov popravek skoraj enoglasno sprejme. Žal nam je bilo, da v današnji seji ni tudi bilo (po bolezni zadržanega) gospoda dr. Bleiweis-a, da bi bil še on dober kos svoje brošure „Slovenski jezik pa kranjska špraha“ gospodu Kromer-j u dostojno razložil. Se vé, da bi mu bil tudi gospod Dežman lahko levite bral kakor jih je leta 1849 izvrstno bral gospodu Rechfeld-u v „Illyr. Blatt“ stran 199. itd. v sestavku: „Dürfen die Krainer ihre Landessprache die slovenische nennen?“ in mu bil po unem izgledu lahko zaklical:

„O bone mi Krommer! quis te malus abstulit error.“

Ker pa gospod Dežman sedanjí ni več tisti, ki je bil leta 1849 in še veliko let pozneje, je molčal danes, in ker je po takem tudi misliti, da ga morebiti ne bo volja podučiti svoje ljudi, ki poduka potrebujejo, na drugi poti pa tudi „Illyr. Blatt“ ni vsakemu pri rokah, naj jim podamo gosp. Dežmanove resnične besede, s katerimi je končal oni sostavek na strani 208. tako-le: „Wenn in den neuesten Zeiten zur Bezeichnung der von bestimmten Volksstämmen bewohnten Gebiete solche Ausdrücke, als: Teutonien, Slavien, Čechien, Magyarien etc., sehr gang und gebe geworden sind, warum sollte ein ähnlicher, die slovenischen Landestheile sehr treffend bezeichnender, nicht auch gebraucht werden? Oder hat etwa der humane Vertove, der schon zu Zeiten der Censur in seiner „Vinnoreja“ öfters diesen Ausdruck gebrauchte, hat Herr Potočnik daran gedacht, ein Reich oder eine Provinz Slovenien zu gründen? Welche Begeisterung hat nicht vor Jahren das an Erhabenheit der Gedanken und Majestät der Sprache bis jetzt unübertroffene Gedicht Koseski's: „Huldigung Slovenias an ihren Kaiser Ferdinand“ unter allen Slovenen erregt! Insbesondere seit jener Zeit wurde das Band der literarischen Wechselseitigkeit unter ihnen fester geknüpft, und ein engerer Wetteifer zur Bildung ihrer Sprache ist nun erwacht. Zwar ertönt auch ihnen, wie überhaupt selbst bei den gerechtesten und billigsten Bestrebungen der Slaven, aus den Pfützen der Journalistik der Unkenruf: „slavischer Separatismus!“ „slavische Culturfeindlichkeit!“ „asiatische Barbarei!“ entgegen. Doch diese unsaubern Helden werden ja von selbst verstummen, ohne dass man sich die Mühe nehmen sollte, sie näher zu würdigen. Wenn jedoch in den der vaterländischen Geschichte gewidmeten Blättern die Parteileidenschaft das Paradeferd eitler Gelehrsamkeit besteigt, wenn statt einer, die Würde historischer Forschungen angemessenen Sprache eine an gemeinen und verdächtigenden Ausfällen überreiche Geschwätzigkeit den Mangel an Logik und Gründlichkeit ersetzen soll, wenn sogar der ehrwürdige, glorreiche Name unserer Väter leichtsinnig in Frage gestellt wird — dann ist es die Pflicht eines Jeden, in dessen Brusttauch nur ein Funke slavischen Ehrgefühls glüht, solche Tiraden in ihrer Blösse darzustellen, selbst auf die Gefahr hin, von sogenannten Gutgesinnten als Zeloten und Wühler verdächtig zu werden.“ Pri §. 5 nasvetuje grof Anton Auersperg, naj se deželni odbor pri oddajanju deželnih služb za 4 ude pomnoži; po dolgi pravdi je bil Auerspergov predlog sprejet. Dr. Toman nasvetuje, naj se ti 4 prisedniki volijo tako, da se iz vsakega razreda poslancov (velikih posestnikov, mestnih in kmetiških) volijo prisedniki; al ko dr. Toman vidi upor zoper predlog svoj, ga umakne raje pred, kakor da bi padel po glasovanju.

15. seja 14. svečana t. l. V tej seji odgovorí cesarski namestnik o interpelaciji zastran vpeljanja porotnic, ter reče, da po vladnih mislih mora poprej kazenski red v državnem zboru zagotovljen biti in postavno moč zadobiti; v tem deželnem zboru tedaj ne bode vladnega predloga zastran porotnic. Ta novica